

Sekretessen för djur- och växter

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2011/12:158 Sekretessen för djur- och växter. I propositionen föreslår regeringen en ändring i offentlighets- och sekretesslagens bestämmelse om skydd för djur- och växter. Förslaget innebär att uttrycket "utrotningshotad djur- eller växtart" tas bort. Föremålet för sekretessen föreslås i stället vara djur- eller växter som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i livskraftiga bestånd.

Vidare föreslås vissa ändringar i miljöbalken till följd av att bl.a. EU:s fågeldirektiv (rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar) har omarbetats och fått en ny beteckning (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen. Miljö- och jordbruksutskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Lagförslagen	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:158 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 18 oktober 2012

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Pyry Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Christer Akej (M) och Kew Nordqvist (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Naturvårdsverket pekade i en skrivelse till Miljödepartementet på behovet av att ändra den bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som gäller möjligheten att sekretessbelägga uppgifter till skydd för intresset att bevara djur- och växtarter (dnr M2009/4458/R). Efter beredning i Regeringskansliet upprättades en promemoria i Miljödepartementet om sekretess för djur- och växtarter med förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen.

Med anledning av att bl.a. EU:s fågeldirektiv (rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar) har omarbetats och fått en ny beteckning (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar) har Miljödepartementet föreslagit vissa ändringar i miljöbalken.

Regeringen har begärt Lagrådets yttrande över lagförslaget. Lagrådet hade inte något att invända mot förslaget.

Bakgrund

De centrala naturskyddsdirektiven inom Europeiska unionen är art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Art- och habitatdirektivet har kommit till för att skydda vilda djur och växter samt säkerställa den biologiska mångfalden genom att bidra till att vilda djur och växter och deras livsmiljöer bevaras i medlemsstaterna. Varje medlemsstat ska särskilt bevaka att en gynnsam bevarandestatus bibehålls eller återställs för berörda livsmiljöer och arter. Särskild hänsyn ska tas till de arter som är prioriterade. Gynnsam bevarandestatus innebär att utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter finns och kan bibehållas för arten. Arten ska på lång sikt kunna fortsätta leva i sin naturliga omgivning och dess naturliga utbredningsområde får inte reduceras.

Syftet med fågeldirektivet är att skydda alla vilda fågelarter som finns inom Europeiska unionen så att de uppnår och bevarar en populationsnivå som uppfyller de ekologiska, vetenskapliga och kulturella kraven. Enligt direktiven ska det vara förbjudet att avsiktligt döda, fånga, eller, särskilt under fortplantningstiden, störa djur av de arter som anges i direktiven. Det ska också vara förbjudet att i kommersiellt syfte nyttja sådana djur. På samma sätt som för djuren ska det vara förbjudet att i kommersiellt syfte nyttja vissa växtarter. Art- och habitatdirektivet förutsätter att vissa djurarters fortplantnings- och rastplatser inte får förstöras eller försvagas. Direktiven genomförs i svensk rätt genom bl.a. bestämmelser i miljöbalken.

Det naturvårdsarbete som bedrivs av myndigheter och organisationer innebär att förhållandervis stora mängder information måste samlas in för att kartlägga växt- och djurlivet. Härigenom byggs den kunskap upp som är nödvändig för planering och genomförande av åtgärder till skydd för djur- och växtlivet. För att nyttan av detta arbete inte ska gå förlorad fördras att känsliga uppgifter om djur- och växtarter i vissa situationer kan sekretessbeläggas.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagens (2009:400) bestämmelse om skydd för djur- och växtarter. Förslaget innebär att uttrycket "utrotningshotad djur- eller växtart" tas bort. Föremålet för sekretessen föreslås i stället vara djur- eller växtarter som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i livskraftiga bestånd.

Vidare föreslås vissa ändringar i miljöbalken till följd av att bl.a. EU:s fågeldirektiv (rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar) har omarbetats och fått en ny beteckning (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

Utskottets överväganden

Lagförslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Propositionen

De föreslagna ändringarna i miljöbalken föranleds bl.a. av att rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar ändrats flera gånger på ett väsentligt sätt. För att skapa klarhet och överskådlighet har det direktivet omarbetats (kodifierats) och fått en ny beteckning. Hänvisningarna till direktivet i 7 kap. 27 och 28 §§ miljöbalken bör därför ändras så att hänvisningarna görs till det kodifierade direktivet, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

I 7 kap. 27 § miljöbalken uppdateras vidare hänvisningen till direktivet 92/43/EEG med en upplysning om senaste ändring.

I dag gäller sekretess enligt 20 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen för uppgift om utrotningshotad djur- eller växtart, om det kan antas att strävanden att bevara arten inom landet eller del därav motverkas om uppgiften röjs. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att med en utrotningshotad art anses en art för vilken återväxten inom en nära framtid kan upphöra om inte arten skyddas eller en art vars fortbestånd inte är säkerställt på längre sikt utan är på tillbakagång i fråga om antal eller geografisk utbredning och som därför behöver skyddas. Även en art som inte är på tillbakagång, men som förekommer i så få exemplar och som därför riskerar att försvinna anses som utrotningshotad (prop. 1979/80:2, Del A, s. 292).

Föremålet för sekretessen, enligt den nuvarande utformningen av 20 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen, är uppgift om utrotningshotad djur- eller växtart. Uttrycket utrotningshotad används emellertid numera sällan i samband med skydd av arter. Uttrycket bör därför inte vara avgörande för vilka uppgifter hos myndigheterna som är offentliga respektive sekretessbelagda. Uttrycket bör på grund av detta utmönstras ur lagtexten och ersättas med ett annat mer ändamålsenligt uttryck för att beskriva vilka uppgifter som omfattas av sekretess enligt 20 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

Det får anses gälla ett starkt insynsintresse avseende uppgifter om olika djur- och växtarter. Med hänsyn till detta finns det inte anledning att föreslå en annan typ av skaderekvisit än det som redan gäller. Det bör således även i fortsättningen råda en presumtion för offentlighet genom att den

föreslagna bestämmelsen är utformad med ett rakt skaderekvisit. Till följd av det ändrade föremålet för sekretessen bör dock även skaderekvisitets utformning ändras så att det korresponderar med föremålet.

Mot denna bakgrund bör föremålet för sekretessen vara djur- eller växtarter som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i ett livskraftigt bestånd. Sekretess bör således gälla för uppgift om en djur- eller växtart som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i ett livskraftigt bestånd, om det kan antas att ett sådant bevarande av arten inom landet eller del av landet motverkas om uppgiften röjs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken och till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:158 Sekretessen för djur- och växtarter:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 27 och 28 §§ miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

27 §¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *skall* fortlöpande föra en förteckning över naturområden som bör *bere-das skydd* eller *har beretts skydd*

1. som *särskilt skyddsområde* enligt rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar, *senast ändrat genom direktiv 97/49/EG*,

2. som *särskilt bevarande-område* enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, *ändrat genom direktiv 97/62/EG*, eller

3. enligt internationella åtaganden eller nationella mål om skydd för naturområden.

Av förteckningen *skall* det framgå vad som *föranlett* att *området* har tagits upp i förteckningen och enligt vilket direktiv, internationellt åtagande eller nationellt mål som förtecknandet har skett.

Ett område som tagits upp i förteckningen *skall* prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *ska* fortlöpande föra en förteckning över naturområden som bör *skyddas* eller *är skyddade*

1. som *särskilda skyddsområden* enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar²,

2. som *särskilda bevarande-områden* enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, *senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG*³, eller

eller nationella mål om skydd för

Av förteckningen *ska* det framgå vad som *motiverat* att *ett område* har tagits upp i förteckningen och enligt vilket direktiv, internationellt åtagande eller nationellt mål som förtecknandet har skett.

Ett område som tagits upp i förteckningen *ska* prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet.

¹ Senaste lydelse 2001:437.

² EUT L 20, 26.1.2010, s. 7 (Celex 32009L0147).

³ EUT L 363, 20.12.2006, s. 368 (Celex 32006L0105).

28 §⁴

Regeringen får förklara ett natur-
område som särskilt skyddsområ-
de, om området enligt *direktiv*
79/409/EEG är särskilt betydelse-
fullt för skyddet av vilda fåglar.

Regeringen får förklara ett natur-
område som särskilt skyddsområ-
de, om området enligt *direktiv*
2009/147/EG är särskilt betydelse-
fullt för skyddet av vilda fåglar.

Ett område som enligt artikel 4.4 i direktiv 92/43/EEG om bevarande
av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom rådets di-
rektiv 2006/105/EG, har valts ut som ett område av intresse för unionen
ska av regeringen förklaras som särskilt bevarandoområde.

Regeringen får efter samråd med kommissionen upphäva en förklaring
enligt första eller andra stycket, om områdets naturvärden inte längre
motiverar en sådan förklaring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

⁴ Senaste lydelse 2011:322.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 20 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

1 §

Sekretess gäller för uppgift om *utrotningshotad* djur- eller växtart, om det kan antas att *strävanden* att bevara arten inom landet eller del därav motverkas om uppgiften röjs.

Sekretess gäller för uppgift om *en* djur- eller växtart *som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i ett livskraftigt bestånd*, om det kan antas att ett sådant bevarande av arten inom landet eller del av landet motverkas om uppgiften röjs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.